

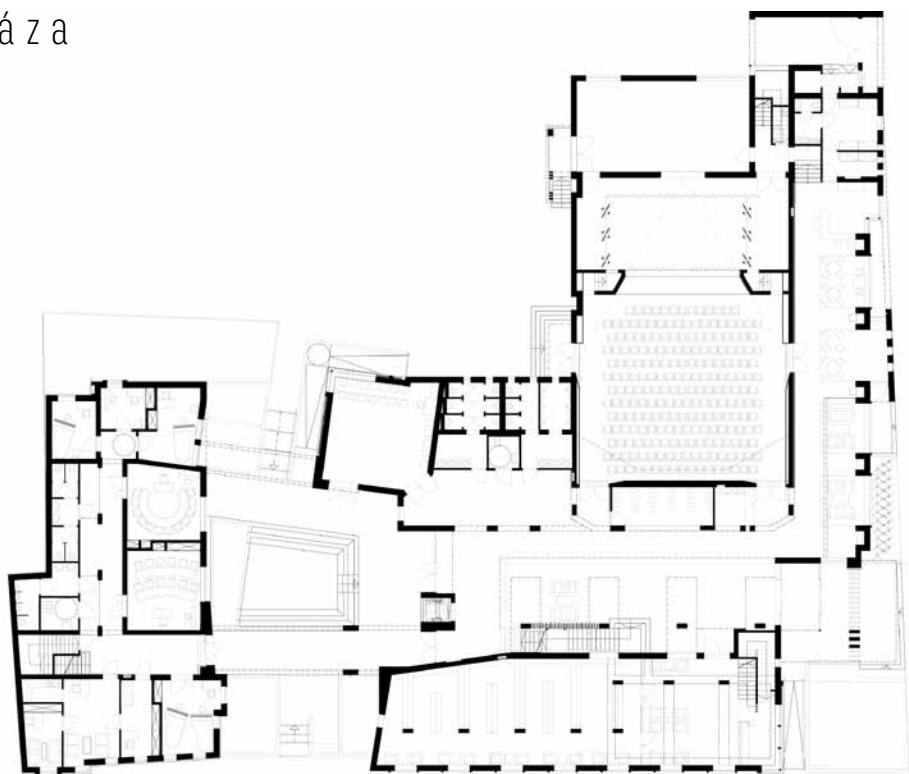

HÁROM AZ EGYBEN

Az abonyi Kultúra Háza

Építészet:
Horváth Zoltán, Turi Attila

Szöveg: **Berényi Marianna**
Fotó: **Dénes György**

A társadalom és a kultúra viszonyának lenyomatát talán semmi sem vési kőbe jobban, mint azok az épületek, amelyeket a művelődés jegyében emeltek. A századforduló kultúrpalotái (Marosvásárhely, Szeged, Szombathely) megfontolt ünnepélyességet árasztanak, ahová nem ugrik be csak úgy a mindennapok átlagembere. A helyzet a Kádár-korszak építészeti szempontból emblemikus kultúrházai esetében sem sokat változott, ehhez elegendő Bán Ferenc nyír-egyházi vagy Makovecz Imre sárospataki művelődési házát felidézni. Az ezredforduló felé közeledve ugyanakkor átalakult a társadalom kulturális reprezentációhoz való viszonya: a közösségek egyre kevésbé szeretnének a kultúra „templomában”, „fellegrárában” áhítatos befogadóként tapsolni. Helyette olyan közösségi helyszínt akarnak, ahol élményekre tehetnek szert, tanulhatnak, találkozhatnak, ki-be járhatnak, és ahol akár ők maguk is formálhatják a kulturális kínálatot. Különösen érvényes ez a kisvárosok művelődési intézményeire, amelyek ha nem találják meg a hangot a településen élőkkel, elnéptelenednek, és mindössze egy-egy program erejéig válnak élő közösségi terré. Óriási felelősséget vállalt ezért a beruházó, amikor egy-egy ilyen intézmény felépítése, felújítása mellett dönt. Abony önkormányzata is kockáztatott, amikor elhatározta, hogy a 15 ezer fős város zeneiskolája helyén komplex kulturális, oktatási, művészeti központot hoz létre. A város lakói sokáig kételkedtek, hogy Szolnok közelségében, kulturális kínálat mellett gazdaságosan működtethető-e majd a 750 millió forintból felépülő multifunkcionális közösségi ház, amely a zeneiskola mellett könyvtárat, 280 férőhelyes színházat, művelődési házat foglal magába.

Ma már az abonyiak egyértelmű sikertörténetként tekintenek a 2013 augusztusában felavatott épületegyüttesre, ahol egymást követik a különböző programok, és egész héten zsong a ház. Az itt élők abban is egyetértenek, hogy ebben komoly szerepe van a Turi Attila és Horváth Zoltán építészek (Triskell Kft.) által megfogalmazott építészeti programnak. (Az utóbbi évek beruházásaként felépült abonyi új egészségházat és a katolikus közösségi házat szintén Horváth Zoltán tervezte – a szerk.)

Tervezés

Triskell Építettervező Kft., 1034 Budapest, Kecse utca 25.

Horváth Zoltán, Turi Attila építész

Terdik Bálint építésmunkatárs

Jánosi János, Terdik Bálint belsőépítész

Demjén József statikus

Pacher László épületgépész

Mihalovics József erősáramú tervező

Horváth Károly gyengeáramú tervező

Izmini Réka kert-és tájtervező

Kivitelezés

Záév Építőipari Zrt., 8900 Zalaegerszeg, Millennium köz 1.

Sulák László projektigazgató

Várhelyi Tibor építésvezető

Műszaki ellenőrzés

Csíky és Társa Beruházás-szervező Kkt., 2081 Piliscsaba-Klotildliget, Fényesliget sétány 2.

Csíky Gábor műszaki igazgató

Az új közösségi ház Abony építészeti szempontból eklektikus főterén kapott helyet, amely a Szolnok, Cegléd és Tápió völgye felől összefutó utak találkozásánál alakult ki. A sokáig a 4-es út által metszett városközpont számára igazi újjászületést jelentett az elkerülő út, illetve a *Lehetőségeink főtere – Abony város integrált településközpont fejlesztése* című pályázat, amelynek köszönhetően a város több mint 900 millió forintos uniós támogatást hívhatott le. Új lehetőséget kapott a városháza 1904-ben átadott eklektikus épülete, a Szent István Római Katolikus Templom (1773) és a kilencvenes években épült sportcsarnok vibráló homlokzata által körülrajzolt főtér. A térrel kommunikál a Polgármesteri Hivatallal szemben nyíló utcából a református templom tornya is. Az utca térre nyíló saroktelken, a Bihari János Zeneiskola épületének helyén kapott teret az a kulturális komplexum, amely egyúttal új oktatási, művészeti, kulturális, közösségi funkciókkal is kiegészítette a városközpontot.

Az ide tervezett épületegyüttes stratégiai szerepet kapott a formálódó városközpontban. Olyan formanyelvet kellett beszélnie, amelyen keresztül az épített és a természeti környezet, valamint az itt élők folyamatos párbeszédbe elegendhetnek egymással. Ennek megfelelően az építészek nem monumentális, tömszerű vagy markáns szimbólumokat felvonultató komplexumban gondolkodtak, hanem egyemeletes, tagolt, az alföldi kisvárosok léptékéhez igazodó épületegyüttesben. Olyan modern épületet álmodtak meg, amely a városi szövetbe nemcsak újabb kordokumentum-

ként ékelődik be, hanem cipzárként összeilleszti, egybehúzza az elődök sokszínű hagyatékát. Az épület szinte minden eleme – a historizálás hamis pátosza nélkül – letisztult reflexió a közösségi ház közvetlen környezetének, tágabb értelemben az alföldi mezővárosok építészeti örökségére. Az épület bontott tömege, a fa nyílászárók osztása, a régi üzleteket idéző nagy üvegfelületek, a fedett kapubejárat, a téglalábazat, a tagolt tetőzet kompozíciója, a belső udvar kerítése, virágos kertje anyaghasználatában és szerkezetében is mélyen a régió hagyományaiban gyökerezik, miközben az alkotóelemek mindegyike megfelel a 21. század követelményeinek, valamint az épület három különböző funkciójának. Ilyen a bejárat is, amelynek oszlopokra, lépcsőzete egyrészt finoman utal a

19. század kulturális intézményeinek jellegzetes elemeire, másrészt a japán toriit juttatja eszünkbe, amely szimbolikus határ a szent és a profán tér között. Olyan állomás, ahol a járókelő eldöntheti, merre megy tovább, hiszen az aula egyúttal az utca folytatása is, szürke burkolata azonos a főtér és a belső udvar (zeneudvar) burkolatával (kavicsszórású térkő burkolat, amelyet a könnyebb takaríthatóság csiszolt felülettel is elkészítettek).

A külső és a belső tér szinte egybefolyik, az előcsarnok a szabálytalan, beugrókkal szabdaltnak főtér részévé válik, ahol bármikor át, ki és be lehet sétálni. Ugyanakkor az aula üvegezett födémszerkezete enyhén megtört vonalú látszóbeton oszlopokon nyugszik, amelyek egy ötletes megoldásnak köszönhetően égi kandelábereknek tűnnek, egyúttal szimbolikus utcai „műtárgyként” a folyamatosság érzetét keltik. Ugyancsak az átjárhatóság érzetét fokozzák a csarnok két végét lezáró üvegportálok. A modern épületelemekkel szemben erőteljes kontrasztot képeznek Jánosi János belsőépítész fabútorzata, térelemei. A ruhatár, az emeletre vezető lépcső faoszlopai könyvespolcokra utalnak, az utca hangulatát idéző térelemek között megállásra, maradásra, többek között könyvtárlátogatásra invitálják a járókelőt. Az aulától üvegfallal elválasztott 40 ezer kötetes könyvtár alsó része felnőtt-, a felső,

iskolai foglalkozásra is alkalmas tér gyerekkönyvtár, ahol tovább variálódnak a betonoszlopok és a Jánosi-féle berendezés. Az intézmény a református templom utcájára néz, lábazattól induló magas ablakai egyrészt a természetes fényt, másrészt a járókelők tekintetét engedik be.

Az előcsarnok másik oldalában kávézó várja a látogatót, amely nyáron a főtérre is kitelepül. Az aulával együtt ölelik körbe a modern színháztermet, ahol mobil széksorok, a helyi igényekre szabott színpadtechnika, összetolható hátsó lépcsőzet várja a zenei, színházi programok rajongóit. Itt lépnek fel a zeneiskola hallgatói, Abony amatőr színjátszókörei, meghívott társulatok, előadók. A tervek szerint a helyi zenekarok a pinchhelyiségben próbálhatnak majd, ezt

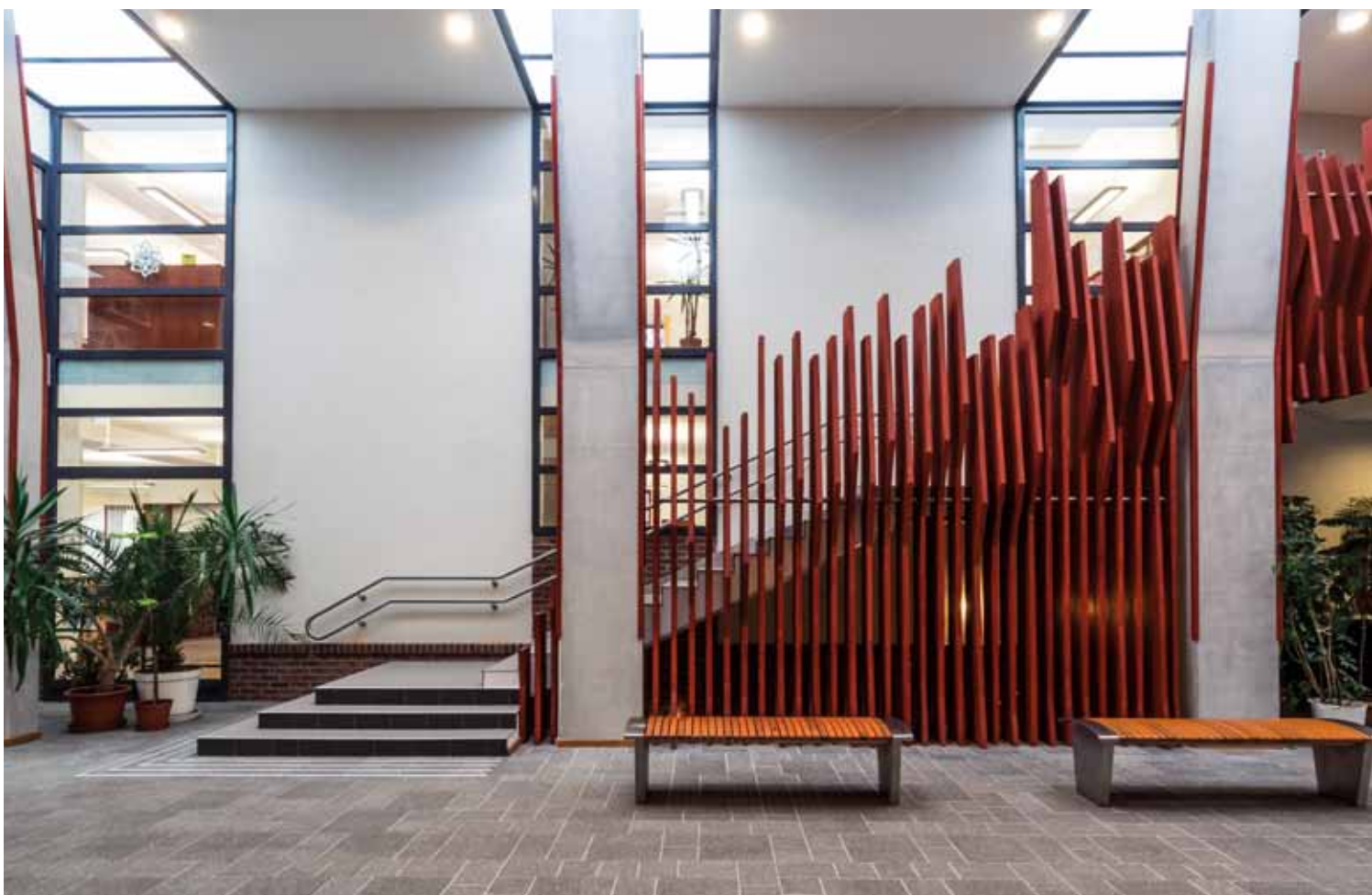
azonban még raktárként használja az intézmény. A művelődési ház funkcióhoz tartozó raktárhelyiség, próbaterem, szakköri helyiség ugyanakkor már most szűkösen bizonyult. Senki sem gondolta, hogy az új épületnek köszönhetően még a szakkörök száma is növekedni fog Abonyban!

A különböző, két szinten megtalálható funkciók (öltözők, irodák, gépészet) egyrészt az aulára nyíló galériáról is elérhetők, másrészt különböző zezugos útvonalakon is felfedezhetők. A belső tér éppúgy megjeleníti a kisvárosi építészet esetlegességét, mint a külső homlokzat. Egészen más ácszerkezettel készült a próbaterem fehérre festett szarufás tetőzete, mint a szakköri helyiség felülről, színes üvegeken keresztül világító „kupolája” vagy a szomszédos

zeneiskola tetőtere. Olyan, mintha önálló kisvárosban bolyonganánk, miközben az üvegfelületeknek köszönhetően mindig tudjuk, éppen hol tartunk a külső makrovilágban.

Az aula főtérrel átellenes oldalán léphetünk ki a miniszínházként, minikoncerttérként is használható zeneudvarra, amely a településszerkezetre jellemző szabálytalan alakú terecskékre reflektál. A közösségi térként is használható udvar másik oldalán áll a zeneiskola, melynek emeleti részét egy nyitott és egy zárt hid köti össze a művelődési házzal. Funkcionálisan is, hiszen a színháztermen és a szakkörök számára fenntartott termen osztozik a két intézmény. Az udvar fölött átívelő hídról ugyanakkor egységben láthatjuk az épületet, innen is hallgathatjuk a szabadtéri koncerteket, de a két abonyi templomtoronyra is rátekinthetünk. Jellemző, hogy a hidak pillanatok alatt az esküvői fotók kedvelt helyszíneivé váltak a városban.

Az udvar az utcára nyíló kerítésével nemcsak összeköti, hanem el is választja a

komplexum zeneiskolai egységét az Aboyni Lajos Művelődési Ház, Könyvtár és Múzeumi Kiállítóhelytől. A nagy múltú Bihari János Zeneiskola, amely 1952-ben Magyarország első falusi zeneiskolájaként kezdte meg a működését, és egykor Pest megye valamennyi hasonló intézményét koordinálta, az épület első traktusával ellentétben nem uniós, hanem saját forrásból épült fel. Mivel funkciója is egészen eltérő, a tervezők csak a külső és a

belső burkolatok felhasználásakor törekedtek az egységes látásmódra. A zeneiskolában megváltozott a nyílászárók mérete, az épület és a termek arányai is a zenei oktatás elvárásaihoz igazodtak. Az emelet hol összeszűkülő, hol kitérő útvonalaival járva, a várakozásra alkalmas közösségi térben, zenei könyvtárában sem múlik el az érzés, hogy egy önálló világban sétálunk. Az ablakokon keresztül a tekintetünk, a hidakon pedig mi magunk térhetünk vis-

sza a művelődési házba, vagy épp a városi térbe, azzal a biztos tudattal, hogy egy modern, a hagyományokat nem felülíró, hanem újradefiniáló építészeti program segítségével élő kapcsolat alakulhat ki a kisváros közösségei és kulturális intézményei között.

The House of Culture in Abony (Cultural Center)

Nothing preserves the relationship between society and culture more emphatically than buildings erected in the spirit of cultural development. A town of 15,000, Abony was given a new multi-functional community center complex boasting a school of music, a library, a 280-seat theater as well as a cultural center. The new building complex now dominates the eclectic architectural landscape of the main square. Architects Zoltán Horváth and Attila Turi envisioned a single-storey, articulated building on the scale of the county towns of the Hungarian plains rather than opting for a monumental, monolithic or impressive building complex. Their works not only serve as emblematic structures of the modern age, but also as collective memories of the forerunners' diverse legacy. Most of the elements of the building serve as direct reflections of the immediate environment as well as the architectural heritage of the county towns. The articulated mass of the building, the distribution of wooden doors and windows, the large glass surfaces reminiscent of old storefront windows, the enclosed gateway, the brick base, the composition of the indented roof structure as well as the fence and the flower garden of the patio are all deeply rooted in the architectural heritage of the region with regard to the choice of materials and structure. In the same time, all elements meet the requirements of the 21st century as well as the three different functions of the building.

